

"Non molto a posto"

Avìv presànt chi fenòmen che, sància savair un azidòll d una matèria, i in bacàjen ufindànd quì ch'i én d un èter parair? Pr al dialàtt a in avàn bèle cgnusó, e stè mò da sénter l'ùltma ch'la s é stè cuntè da socuànt amìg. Int un cuvàggn pòbblic só l dialàtt (e brìsa al'ustarì), ón ed sti fenòmen l à détt: "... *chi si occupa della grammatica del dialetto bolognese o della sua sintassi non è molto a posto!*". Pò, brìsa cuntànt, al i à azuntè: "...*voler aggiustare accenti, fonetiche e quant'altro, vuol dire mortificare un qualche cosa di cui nessuno ne aveva mai avuto bisogno*". Tant par tachèr, al sostantív *fonetica* an s pòl brìsa adruvèr al plurèl in itagliàn, parché ògni lèngua ed *fonetica* l'in à sàul ónna, e l'é la sò prunónzia. Dànca, secànd ste fenòmen, di sugèt còmm la Coronedi, Gaudenzi, Ungarelli, Mainoldi, Menarini, Canepari, e tant èter sienziè dal dialàtt, i srènn sunè.

Alàura, ragàz, divartàines con un esperimànt e di esèmpi ed traduziàn: *Vado a Bologna* = Vâg a Bulâggna / *Vai a Bologna?* = T vè a Bulâggna? Ìli én traduziàn da sumâr, vaira? Sé, parché tòtt a savàn ch'as dís **A** vâg a Bulâggna, **Vèt** a Bulâggna? E quasst csa vòlel dír? L é sàmpliz: che al dialàtt bulgnais cme tòtti àl lènguv, mo pròpi tòtti, l à la sò gramàtica col sàu raiguel, èter che bàl! E pò: "...*voler aggiustare accenti, fonetiche vuol dire mortificare...*" búmm, un èter bèl ciòc! Alàura, par scrìver *Cugino* in dialàtt, cum faréggna a fèr da capìr la difarànza con *Cuscino*? E s'a scrivèssen "Mel" cusa srèll, *Male* (Mèl), *Miele* (Mèl) o *Mille* (Mèll)? Zertón i dísen pò *Ma si capisce dal contesto della frase!* E chi fangén ed Casèla che socuànt àn fà i tachènn a inparèr al dialàtt pròpi gràzie a chi *accenti e fonetiche* e adès, da grand, i al dscàrren ala perfeziàn? E chi tant zùven ch'i an inparè gràzie a una gramàtica in dàgg' àn ed Cùrs ai Alemàn? Par cal sugèt là, dichiarè int un cuvàggn pr al dialàtt, i arènn da èser *mortificati!* Mo al bèl al vén adès. S-ciaràn mò al mistèri e livàn só al si-

pèri. Savìv chi l é cla bèla màcia ch'l à détt stàl frès publicamànt, dnanz a tòtt? L é al presidànt dl'*Associazione Culturale Dialettale Archiginèsi*. Sé, avì capé bân. Nuèter a n vlèven brìsa craddri, mo l é pròpi acsé. Dànca, quì ch'i i dan ed tòtt i tâi pr insgnèr al dialàtt a cínno e zùven adruvànd i usvéi ed tòtti àl lènguv còmm la gramàtica, i srènn... *non molto a posto*. Chisà se cal presidànt l à mài sintó dír che una lèngua brìsa bacajè da di zùven la vè al gabariòt. Chisà. Alàura cs'avaggn da cunclúder? Pòvra *Associazione Culturale Dialettale!* Pòver sòzi dl Archiginèsi ch'i vòlen bân al dialàtt! Zèrt i n sran brìsa tòtt prezìs a cal presidànt parché, pr esàmpi, stramèz a làur ai é di poèta, scritùr e apasiunè prezziùs cme l òr dal dsdòt ch'i n s insugnarènn mài d ufànnder chi s dà da fèr pr al dialàtt.

Ècco l'ùltma: i s an anc détt che cal presidànt an sà brìsa dscàrren al nòster dialàtt. Tant é vaira che al dís Archiginèsi con la **E** asrè, cum i dísen quì che al dialàtt i n l an mài biasè gnanc in fotografì. Intinimòd nuèter andàn d lóng a zarchèr d insfilzèr int l'uraccia ed socuànt zùven al dialàtt bulgnais, parché par tgnìrel d'acàt a cardàn ch'as èva da fèr acsé. E se cal presidànt l avèss vójja d inparèrel anca ló, nuèter, anc se *non molto a posto*, a sànn qué con i nùster bòn risultèt, con cal pò d esperiànza e con cla *grammatica, accenti e fonetica* che a ló i i dan tant fastìdi. Zèrt che al presidànt d un'*Associazione dialettale* l arèv d'avair di guài pió grand, vaira? Pazènzia pùr.

La Bâla dal Bulgnais

Aldo Iani - Amos Lelli

Daniele Vitali - Fausto Carpani

Federico Galloni - Gianni Cavriani

Luigi Lepri - Roberto Serra

Stefano Rovinetti Brazzi

*Nadèl l é qué ch' l arèva!
È alàura? È alàura: tanta
mo tanta serenità in tòtti àl
cà dal mànn!*

Dal paniràn ed Cúccoli Al canpanéll dla Maternità

In quant srèni i bulgnis ch'i an avèrt i ùc' ala Maternità? Am é vgnó in mànt ste pensìr un dé ch'a pedghèva par Bulaggn con la mî machintèrina fotogràfica e a capitè dnanz ala pòrta ed cla vècia "fàbrica ed cínno", che una vòlta l'èra ciamè "i bastardén". Ed banda dal vèc' purtàn, che oramài l é quèrt ed pàllver e con i guèrz ruznènt, ai é anc la targatta con al bús dal canpanén prilè al'arvèrsa (chisà parché?).

Am é vgnó in amànt cla matèrina dal nuvàmmer dal 1975 che, vgnand fòra con in brâz un fagutén ch'al s ciamèva Annalisa (mî fiòla), a m inzuché incànter a una manifestaziàn ed prutèsta mé a n sò brìsa par còsa. Ai é pasè trântasí àn, mo la zànt i én anc drì a prutestèr parché àl còs àl van pió piz che alàura... Am é vgnó in amànt anc cla vidrè ch'la separèva la Maternità vaira e pròpia dal repèrt di bastardén (alàura i i èren anc) e quand t pasèv lé dnanz al còr al dèva un stricòt, parché una fròta ed chi fangiulén sfurtunè i s amucèven drì dal vaider, slungànd i braztén e ciamànd "*Papà, papà*". Anc adès, quand a i apàns, am vén un magàn gròs acsé! In tãnp ed guèra al diretàur dla maternità l èra al dutàur Rubbi, al pèder dla Paola. Tòtti àl sîr, dàpp avair purtè i sù cínno int al rifùg' (ch'l'èra pò la cantèrina dal palâz...) al se sdrajèva in vatta a un tavlâz par durmìr. La matèrina di 21 d avrèll dal 1945 i al dsdènn con la nutèzzia che i suldè pulâc i èren bèle arivè a San Lâzer. Ló l avrè un òc' e al dèss in bulgnais:

- *Bisàggna pò vadder s l'é vaira.*

Pò al prilè ed galàn e al tirè d lóng a durmìr. Guèrda té quant ed chi arcòrd i én saltè fòra dal paniràn ed Cúccoli!

Quì ch'ì én stè a Bulàggna La léttra ed Petrèrca (*)

Bulàggna la n é pió qualla! Sta frès la n é brìsa stè détta sàul ai nùster ténp da un quèlc nustàlgic dla vècia Bulgnàza, mo a la truvàn bèle scrétta, la blazza ed quèsi sèt sècol indrì, da un parsunâg' famàus che a bân dirétt as pòl méttèr stra i pió grand dla stòria leterèria itaglièna. Defàti a vlàn scrìver stavòlta ed Franzàssc Petrèrca, ch'al fó studànt ed lazz a Bulàggna dal 1322, pió ed trânt ân dâpp ch'ai èra stè un èter gran poèta, Dante Alighîr, ch'al n avèva gnanc fât cal bèl gîr al Infèren, e pò só int al Purgatòri e infèn int al Paradìs. Pr al Petrèrca studièr a Bulàggna al fó un gran gudiòl e una vòlta turnè a cà ai armès una gran nustalgî ed cla zitè e d chi ténp. Mo quand, pasè dimónndi ân e bèle anziàn, al turné qué, al truvé che incòsa l èra cambiè e al pruvé una gran delusiàn pr al stèt derelétt dla zitè. Al vòls alàura sfughèr al sò magàn scrivànd una léttra a un amìg genuvais.

"Chèro al mî amìg, a sân turnè a Bulàggna, cal sît che int al mând an i n èra brìsa un èter cunpàgn par la libartè e la felizità ed canpèr, un sgugiòl pr i studènt ch'i i truvèven àurden, giòssta severità e dêrma di profesûr. Mo incû, cum l é tòtt mudè! Sti gran mèsster dal savair i én quèsi sparé, un'ignuranza grâsa la s é spargujè cme la gramagga e i pòver zitadén i an pèrs la vójja ed lavurèr e i an al morèl int i sgarlatón.

A m arcòrd che a chi ténp beèt andèva a fèr baràca in canpàgna con i ragazì dla mî etè, e da bòn biasanòt a turnèven a cà vèrs matèrma e a truvèven la zitè avèrta, sànta murâi, e un vèc' srâi l èra asè par prutèzer chi brèv zitadén bulgnîs. Anc parché an i èra brìsa bisàggn ed murâi int un sît acsé pacèffic: dânter la zitè as i psèva vgnîr a bèl èsi, parché an i èra brìsa sàul una pòrta, ai n èra un zintunèr. E gnînte târr, gnînte bastiòn, inciònna pòra d incuntrèr dâl sentinèl armè. E invèzi adès, turnè sàtta al dumènni furastîr, in sta tèra in dóvv da tant ân ai èra la pès, ai é vgnò la guèra, in dóvv ai èra la libartè ai é la schiavitó, in dóvv ai èra la ricazza ai é la misèria, e invèzi dâl canzunàtt d amàur as sént al zighèr e in lûg dal bâl con cäl bèli fangiàtti ai é l'adunanza d

una fròta ed lèder spachè. E acsé, fòra che àl târr e àl cîs, la nòva Bulàggna la n à pió gnînt ed cla vècia, as pòl dîr che ed lî ai é avanzè sàul al nómm". Sta léttra la s pòl cunsiderèr un bèl ât d amàur par la nòstra zitè, sàuratòtt s'as pànsa ch'la fó scrétta da un òmen che ed ste sentimànt al s n intindèva, parché al le cultivé par tòtta la vétta scrivànd par la bèla Laura àl poesi dâulzi e nòbili dal sò Canzunîr.

Silvano Rocca

(*) In sta famàusa léttra, par rànnder méi l'idè dâl cundiziàn miseravvli ed Bulàggna, Petrèrca al scréss che la nòstra zitè la parèva "macerata", zugànd stra al nómm dla zitè marchigèna e l'agetív "macerata" (n. d. r.)

Biavèti

Prémma e durànt la guèra, in piàza San Martén, s'an i èra brìsa al marchè, ai capitèva dâl vòlt un anbulànt, un umarén spezièl e bänvló che pò col tänp l é dvintè anc famàus. Al pugèva in tèra una valisàinna ed cartàn e al stèva lé in pî sànta fèr gnînte. Dâpp un pòc, la zänt i tachèven a farmères e quand ló al giudichèva d'avair ardótt un bèl nómm ed spetadûr, al tachèva a dscàrrer ed fât ch'i èren capitè a Bulagga. Tótt quant i stèven a scultèr con intarès, parché al dscurèva con una zèrta proprietè e l èra anc divartànt (e in zèrt chès anc curagiàus).

- Buongiorno a tutti e grazie per esrùv farmè qué. Mé a cradd ch'avèdi vójja ed savair cus'ai é in sta valis che qué, e alàura a v cuntànt sóbbit.

Al dèva una ciòpa ed manè sàura ala valis ch'la sunèva cme un tanbûr e dâpp al l'avrèva, mustrand quall ch'ai èra dânter: ed sòlit dâl savunàtt, di dentifrézzi e dâl lamàtt da bërba. Con un ât teatrèl al tulèva só ón di artèccuel in vândita e al le mustrèva al pòbblic.

- Sé - al gèva - l é pròpi prezis spudè a quall dal profumîr lé in fàza... mo una difarànza inpurtànta la i é: s'a l cunprè dal profumîr, àl tajadèl al li màgna ló. Se invèzi a l cunprè da mé, al li màgna Biavèti con la sò famajja, e sicómm che mé ai ò da rinpîr zincuanta mèter ed budèl tòtt i dé, s' a i cunprè da mé a v aringràzi!

Al riusèva sänper a vândèr quèl e

par la zänt l èra cme paghèr, vluntîra, al bigliàtt. A m arcòrd che una vòlta ch'l èra un pzulàtt ch'an s èra véss in gîr, al s giustifiché acsé:

- Sono stato un mese in vacanza in montagna ospite del signor federale!

In realtà l èra stè a San Zvân in Mànt, perché al federèl an gradé brìsa i aprezamènt che Biavèti al fèva sàura àli autorità faséssta bulgnaisi. Ed tòtti àl sàu batùd, sänper détti in itagliàn con in mèz dâl paròl dialetèl, cum l usèva a chi ténp, quassta che qué la mèrita:

- Saviv cus' l'é una busi? L'é un ftièri pr una veritè tròpa nûda!

JRe

Che unàur!

Al Coro Raimondo Montecuccoli l é una furmazian corèl ed Pavóll (Mòdna). Con chi ragâz mé a sân in amizèzza e colaboraziàn da una vintèna d ân e par làur ai ò scrétt anc una ciòpa ed cantè. Àltr a quassti i an int al sò repertòri anc socuànt èter piz ch'i fan pèrt dal mî filàn "medievèl" (Hentius Rex, L'armata del pane e del sale). Ècco, pròpi quassta che qué la srà esegué ai 19 ed giòmmber in Parlamànt a Ràmma.

Mé a n sò brìsa cum la séppa nèda sta fazannda, però a v cunfès che la m fà dimónndi piešair, anc se mé a n prò brìsa andèri a causa di inderogabili impegni progressi... Cusa srèni mâi sti inpègn? Bän, a n al savî brìsa? Adès a v al dègg: avî da stèr a savair che tòtt i mis la Cmòrma la fà una fèsta par cäl còpi ed spûs ch'i festàggen i zincuanta e i s-sant'ân ed matrimòni. Una cerimògna sänpliza int la Cappella Farnese, con la cunsagga d un diplòma ai spûs festegè (la cunsagga - tant pr an pèrder al vézzi - al la fà... Maurèzzi Cevenini). Una vòlta finè la pèrt ufizièl, ècco ch'a i sân mé a cantèr quèl, naturalmànt in dialàtt, e ògni tant ai é anc Sisèn ch'l incanta tòtt con al sò mandulén, o magàra Gigèn Lìvra con una zirudèla o una povešî. Tótt quasst par dîr che ai 19 ed giòmmber mé a n pòs brìsa andèr a Ràmma, in Parlamànt, pr ascultèr la mî canta. Però, adès ch'a i pàns, al n é brìsa pòc pr un bâsta-ch'séppa ch'al fèva al pustén ala Bevrèra e ch'an cgnòss brìsa la mùsica... E tersuà a làur sgnàuri.

L'aràdio (*)

Una matérina Ióffa al turné dal marchè con un'aràdio. L'avèva vindó pulid i pizón e i cunén ch'ali arlivèven cäl dön, e acsé l'avèva pinsè ed fèri una surpraisa. Par la mujêr Îda e par la nôra Giógglia la fó una maravajja cunténua: äi canzunàtt, äli operàtt, i rumànz a puntè! Par l'anvàu Bertén la *Radio per le scuole* e pr al fiòl Gigiàtt äi partìd ed fùddbol, al Gîr d Itàglia e al *Tour de France!* A ló invèzi ai piàsèva d'asculter al *Giornale radio*, con äi nutèzzi dla pulèttica.

La Giógglia la pasèva la giurnèta dnanz ala màchina da cûser, ascultànd cäl vâus ch'ali i fèven cunpagnî. Mo la sîra, int al lèt matrimugnèl vûd, la slunghèva äi man e äi ganb vèrs un calâur ch'an i èra brîsa. E, mandànd indrî äi lègrum, la pinsèva a Aldo, la l'imazinèva sâura una cuciatta, strècca e dûra, int una barâca miiserâbil insàmm ai sù cunpâgn. La pinsèva ch'al fòss drî a guardèr la fotografî che lî la i avèva mandè, ch'al vdèss cum l'èra carsó Bertén, che prèst al srèv stè bân ed scrîver a sò pèder.

Un dé la fó pròpi l'aràdio a fèri sènter manc luntàn: a cà ai arivè una léttra dla Rai ch'la gèva che la matérina dla dmannga dâpp, int la traasmisiàn *La voce degli emigranti*, i arènn psó asculter la vâus dal sò parânt emigrè in Bèlg'. Che vâus emozione l'avèva Aldo! E cum l'èra difèzzil sènter un pôc ed tindrazza in chi salût trûp formèl a genitûr, mujêr, fiòl e fradèl! La Giógglia l'arèv vló che anca ló l'avèss psó sènter da lî cäl paròl ch'la n'èra brîsa bôna ed scrîvri, mo che la i gèva tótti äi nòt da quand ló l'èra partè!

Ai pasè anc quassta, la vétta la turné a andèr secànd al sòlit. L'aràdio la dvinté al mèz par fèr cgnósser ala Giógglia cla cultûra ch'la n'avèva brîsa psó avoir: la taché a asculter e cgnósser la mùsica sinfònica e l'òpra, äi cumèdi rezitè dai gran atûr ch'la n'arèv mâi psó vâdder in teàter. L'ascultèva *Classe Unica*, che par lî l'èra un pôc difèzzil, mo la se sfurzèva ed tgnîri drî. E ala matérina prèst, st mânter ch'la preparèva la claziàn par la famajja, l'ascultèva un cûurs ed franzais. Parché la sò vójja l'èra ed psair andèr un dé, insàmm a Bertén, in Bèlg' a catèr Aldo, e la vlèva èser pròti a afruntèr al lóng viâz atravèrs a

di paîs furastîr.

Mo Aldo al i scrivèva ch'la purtèss pazènzia, che ló l'èra drî a mètter vî asè sòld da fèr cla vétta anc sâul par dû ân, e pò al srèv turné par sänper con la sò famajja. Int äi sâu létter Aldo al dscurèva sänper dal sò prugèt, ch'l'èra quall ed psair avrîr una budghèrta, da cundûser insàmm a lî. Mo al tasèva ed cla vétta da tèlpa ch'l'èra custràtt a fèr, di ûc' ch'i n'supurtèven pió la lûs, di pulmón pèn ed pällver e gâs. La Giógglia la n'arivèva brîsa d'âura d'imazinèrel la sîra a turnèr só da cal bûs naigher quand oramâi al sâul l'èra andè zâ, pr andèr däntr int la sò barâca puzlânta, ló ch'ai piàsèva tant la vétta al'avèrta! Ai vgnèva in amânt quand, da anbrûs, i s'ardupèven stra la cânva o al furmintân bèle èlt, con i genitûr ch'i fèven cânt d'ignînta.

Cla matérina l'èra anc da par lî int la gran cusèrta, al lât e al cafà i èren bèle pròti, Ióffa e Gigiàtt i srènn vgnò in cà dala stâla, l'Îda l'èra anc int al curtil drî al sâu galén e pasè pôc lî la srèv andè a ciamèr Bertén par la scòla. L'aràdio, secànd al sòlit, l'èra inpiè, dâpp al cûurs ed franzais ai èra al *Giornale Radio*: "*Una grave sciagura è avvenuta a Marcinelle, in Belgio. Un incendio è scoppiato in una miniera di carbone, forse a causa di una fuga di grisou. Si teme che le vittime possano essere diverse decine, per la maggior parte italiani...*"

la Nòccia d Bastèl

(*) Con "L'aràdio" la Nòccia d Bastèl (Anna Bastelli) l'è arivè prèmma par la tèrza vòlta int al cuncâurs ed poesi, racónt e zirudèl "L'Ucarîna d ôr" ed Bûdri.

La fténna da spâusa

La Marîsa la s'guardé int al spèc': mo sé, con cla fténna vapurâusa ch'l'arpiatèva al sò físic tótt òs, e cal bèl vail in vatta ai cavî opâc e dal culâur smòrt, la parèva quèsi blérina. La s'prilé e turné a prilèr sâtta al sguèrd fentamânt entusiâsta dla cumassa, ch'l'èra drî a dirî che cla fténna la parèva pròpi fâta a sò dós, e la dmandé s'l'èra pusèbbil avoir un scânt só l'prézi. Nâ, nâ, l'èra pròpi un prézi calculè al òs, an s'psèva brîsa fèr di scónt d'inción gèner. La Marîsa la vanzé anc un mumânt indezîsa. Cum

l'èra chèra! Mo l'in sré vèlsa la panna! E, dâpp un'últma ucè al spèc', la gé:

- *Và bân, a l tói!*

- *Brèva, la vdrà ch'la srà cuntânta, tótt i l'amiraràn, la srà pròpi una bèla spâusa!* – la gé la cumassa a dént strècc – *Mo l'arà bisâggn ed tant èter quî, vaira? La nòstra butaiga* "Tutto per la sposa" *l'è in grèd ed furnîr tótt quall ch'pòl sarvîr pr äi nòz. La véggna, ch'a i fâg da vâdder al nòstr asurtimânt ed bumbunîr...*

- *Adèsa nâ* – la gé la Marîsa – *a vói prèmma dscàrrer col mî anbrâus pò, se chèsò, a vgnarân insàmm a dlîzri!*

La cumassa la fé zrisén, la fé só pulidén la fténna e la la saluté pinsànd, con un zèrt brusurén, ch'al cunvgnèva èser pròpi brótti pr arivèr d'âura ed catèr maré; lî la s'sintèva dimónndi pió blénna dla ragâza ch'l'èra apanna andè vî con cla bèla fténna, ch'la n'riusèva gnanc a rinpîr int äi bulè giossti, mo fèn adès la n'avèva catè a n'dègg brîsa un maré, mo gnanc un strâz d'un züvnòt ch'ai filèss drî. La suspiré e la mité a pòst äi zèncv fténni che la ragâza la s'èra pruvè prèmma ed dlîzer qualla ch'l'avèva cunprè.

In cal mânter, sänza savair dl'invìdia ch'l'avèva fât nâser, la Marîsa, arivè a cà, la se sré int la sò stanza, pò la tulé fòra la sò bèla fténna dala scâtla e la s'la mité indòs. Sé, sé, la i stèva pròpi bân! Mo... che bujè an avoir brîsa un futûr maré par fèrila vâdder!

Maria Luisa Giannasi

(trad. in bulgnais dala Nòccia d Bastèl)

(Dsaggn uriginèl d Umberto Sgarzi)

Parché acsé al và al mândnd.

"Sire, il mondo trema!" l'esclamèva con vâus dramâtica mî pèder. Pò con una gran risèta ai azuntèva. "E té pianti un ciòd!".

L'imâzin dal pagiatt che piantànd un ciòd al psèva farmèr la tarmarî dla tèra l'à acunpagnè una pèrt chièta dla mî infanzia. L'èra una tradiziàn dla dmanndga matèrina quand, int un âmen, a emigrèva int al litàn di mî agumislàndum int l'inchèv chèld e sicûr ch'l'èra al brâz ed mî pèder. Mî mèder la s'èra bèle livè a preparèr la claziàn, che mé a fèva a lèt con inpurtanza sudisfâta.

Âl frès e âl batûd ch'a scanbièva con mî pèder âli èren sänper qualli, inusidabilmânt resistânti, però ògni vòlta âli um parèven bóffi e nôvi, anc s'a cgnusèva a memòria ògni sfumadûra. Al còllmin dla matèrina l'èra però quand i um purtèven al "Corriere dei Piccoli" anc frasse ed stanpa: l'èra mî nòn che ògni dmanndga l'andèva a cunprèr al giurnèl par ló e al giurnalén par mé. L'èra una spaisa brîsa da pôc, in chi ténp asè mègher, mo pòst che mé ai èra l'ònnica anvudèrina, al nòn l'abandunèva pr un âtum tótti âl sâu preocupaziàn ed bisâca e acsè mé a l'vdèva arivèr svintlând suridânt al mî giurnalén. Al mî *grazie* pèn d'entusièsüm ai fèva arlûser i ûc' dala cuntintazza.

L'ètra sîra al inpruvîs, st mänter che ala tivú âl reclàmm âl rinpèven ûc' e uracc', am é pèrs ed sénter cme int un'èco luntèna la frès d'apertûra dâl mî dmanndg da ragazòla. Inciònna vâus però l'à arspòst, e gnanc la mî.

L'infanzia l'é dimónndi dimónndi luntèna, e da tant ân a n cradd pió ai pagétt afadè, bón ed farmèr al mândnd sâul con cal ciòd, ch'al parèva acsé fâzil ch'al psèss fèr di mirâcuel.

Dänter int al còr però ai ò sintó cme una vibraziàn, e un grâpp ala gâula l'à inbarbajè pr un âtum âl sèn rumanticamânt pèrini ed naiv ch'i mässtren sänper ala tivú pr ògni Nadèl ch'arîva. Pr un âtum sâul ai ò sperè ed psair aveir cal ciòd afadè par farmèr al mî mândnd.

"Sire, il mondo trema!"

Am é pèrs ed turnèr a sénter la vâus sfumè e luntèna ed mî pèder e dscanzlând i ténp brîsa tant felíz ch'i

an tgnó drî ala mî infanzia, ai ò arspòst, fenalmânt in pès:

"E mé a lâs ch'al tramma, papà, parché l'é acsé ch'al và al mândnd!".

Mirella Musiani

Ai amanca al tãnp!

Ed sicûr dimónndi di letûr dal nòster fôï i se sràn adè che dal mais d'agâsst a incû a sän "andè in stanpa", cum i dîsen i giurnaléssta inpurtànt, sâul una ciòpa ed vòlt. Parché quasst? A v al spièg sóbbit. Al fât l'é che al diretâur iresponsâbil - chèp redatâur - tipògrof ecz. l'à manc tãnp rispèt a prèmma e quasst parché - sänza vlair fèr al fenòmen - di inpègn con l'asociaziàn dal Pânt dla Biãndda, con la Cunpagnî dialetèl e con tótt chi scuntrómmbel ch'i sèlten fòra *ad ogni pie' sospinto*, ai n'é sänper de pió ògni dé ch'pâsa. Avànd manc tãnp par métrum a scrîver, ècco che ai câla anc i artèccuel.

L'é par tótti stâl rasàn che da incû in avanti al fôï al tirarà d'long a vgnîr fòra, mo brîsa con la regolarità ed prèmma, e qué ed banda an i srà pió specifichè al mais, mo sâul al nómmer prugresîv e l'ân.

Insâmma: nuèter a tiraràn d'long (sänper ch'avèdi vójja ed lèzer) mo... con un puctinén manca fûria...

L'âlber ed Nadèl

Tant ân fâ ai nasé par chès un albarén in mèz a un canp. Con al pasèr dal tãnp, intâurn a ló as furmé un pajais con tant albarén nûv, mo al gran âlber inción ai fèva chès. L'albaràn al dèva acugliànza a tant limalén, al prutezèva i pasànt dai tenporèl e dala calûra mo inción as n'adèva ed ló.

Int l'avsinères dal Nadèl i albarén i fònn tótt adubè e ló l'avèva un pôc dsgósst. Quand ai cunparé in zil un Còr d'Ânzèl par dèr l'anónzi dl'arîv dal Mesía, un branc ed limalén i tgnèven strècc int al bèc i fil ed tant balunzén scapè ai pinén, nâster dscurdè dala zânt in zà e in là. Incòsa al fó apugè sâura al vèc' âlber, che as rinpè ed culûr e felizité.

A mezanòt, quand i paisàn i vgnènn fòra d'in cà pr andèr in cîsa, i vdènn al gran âlber in tótt la sò blazza. Ai fó una gran fèsta e un nôv sentimânt d'amâur al i uné.

Aldina Vannini

La siãnza di nûster vîc'

Pavîra (*Carex muricata*) – carice, pianta di palude colle cui foglie secche s'impagliano sedie e si vestono fiaschi. 2. (*Scirpus lacustris*), volgarmente scirpo o giunco de' seggiolai, biodo, biodolo ecc., la pianta di palude adoperata specialmente per impagliare sedie.

Pavîra da stûr (stuoie) o **da spòrt** (*Typha latifolia*), volgarmente stiancia, sala, mazza sorda detta altresì nel bolognese *salamén d'vâl* per la forma della sua pannocchia.

Da: G. Ungarelli, *Le piante aromatiche e medicinali nei nomi, nell'uso e nella tradizione popolare bolognese*.

Tipografia Luigi Parma, 1921.

Al Pânt dla Biãndda

Nómmer 107 dal 2011

Diretâur iresponsâbil e limusnîr:

Fàusto Carpani

Dsègn uriginèl:

Lupàmmbol (Wolfgang)

Umberto Sgarzi

Matitâza (Giorgio Serra)

Coretâur di sbâli: **Bertén Sèra**

Strulgân eletrònica: **Âmos Lèli**

Abunamént par pòsta: almànc 20 € al ân.

Indirèzz:

FAUSTO CARPANI

Via Emilia Ponente 21

40133 BOLOGNA

tel. cell. 339-3536585

fausto.carpani@alice.it

Tótt i scrètt in dôvv an i é brîsa indichè l'autâur i én ed Fausto Carpani.

Al dizionèri ed riferimânt par cäl paròl ch'âli én difèzzil da capîr l'é quasst:

Lepri – Vitali

Dizionèri

BULGNAIS - ITAGLIÀN

ITAGLIÀN - BULGNAIS

Pendragon, 2009

I sît bulgnîs i én quissti:

www.pontedellabionda.org

www.clubdiapason.org

www.lafamigliabolognese.it

www.bulgnais.com

www.marcopoli.it

I programmi di - Carpani e i sù amig -

Gennaio 2012	
Venerdì 6, ore 21.....	Piccolo Teatro di Forlì: La Cumpagnî dla Zêrcia in "Le badanti" adattamento in dialetto romagnolo della commedia "Da vîc' cum la mitaggnâ?" di Fausto Carpani e Roberta Nanni.
Sabato 14, ore 21.....	Teatro Testoni di Casalecchio: la Compagnia del Ponte della Bionda in "Non parlate all'autista" di Carpani e Nanni con la partecipazione di Giampiero Sterpi e Graziella Gandolfi. Regia di Cristina Testoni. Informazioni e prenotazione al 337572489.
Domenica 15, ore 15,30..	Teatro Testoni di Casalecchio: la Compagnia del Ponte della Bionda in "Non parlate all'autista" di Carpani e Nanni con la partecipazione di Giampiero Sterpi e Graziella Gandolfi. Regia di Cristina Testoni. Informazioni e prenotazione al 337572489.
Giovedì 19, ore 16,30.....	Alla Famajja Bulgnaîsa pomeriggio con i poeti dialettali, con la partecipazione di Fausto Carpani e Sisén. Presenta Mirella Musiani.
Mercoledì 25, ore 21.....	Teatro Fanin di San Giovanni in Persiceto: "Quando i portici erano di legno" fatti, personaggi, luoghi del medioevo bolognese raccontati e cantati da Fausto Carpani con Antonio Stragapede e con le immagini create da Giorgio Serra.